

Aflevering 69– Als het niet waar is, is het toch een mooi verhaal



Sinds Jan Kluit van de "Zaanse Studiegroep" zich stort op het verzamelen van postzegels, heb ik wat meer ruimte gekregen om zo'n af en toe een mooie Zaanse brief op de kop te tikken. Bovenstaande brief kon ik op de laatste veiling van Van Dieten voor een redelijke prijs kopen.

De brief werd op 16 september 1765 uit Rotterdam naar de Zaanstreek verstuurd. Het eerste deel (tot Amsterdam) ging met de trekschuit. ("Met de schuit van 9 uuren"- linksonder). De afzender betaalde aan de schipper de kosten van het vervoer tot Amsterdam ("franco Amsterdam"), vermoedelijk een bedrag van 2 stuivers. Een Zaanse schipper zal belast zijn geweest met het vervoer van de brief naar de plaats van bestemming: **Sardam**.

Op de achterzijde van de brief staat nog een met potlood geschreven notatie: *Krom(menie)*.

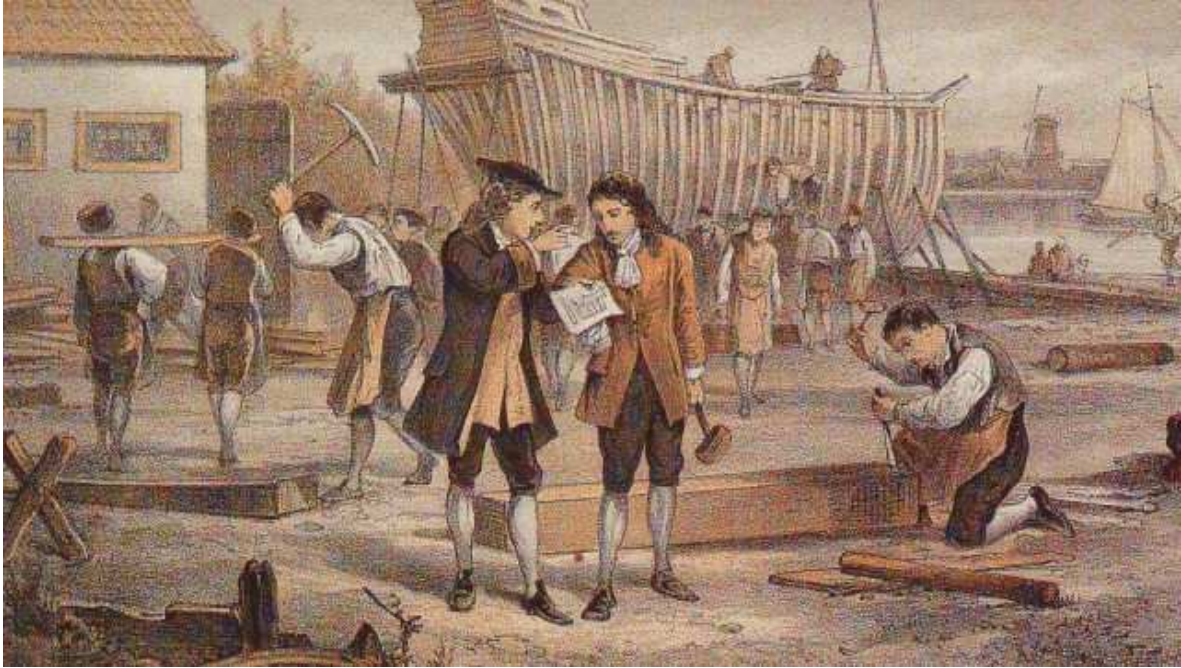
"Sardam" is een adresaanduiding die ik wel vaker tegen ben gekomen op oude brieven naar de Zaanstreek, maar nooit heb ik de link gelegd met de omschrijving die de vorige eigenaar van de brief erbij gedaan had:

"an appellation evidently in use at the time referring to Tsar Peter the Great's stay in the town in 1697".

Dat hoorde ik voor het eerst. Zou de benaming Sardam echt ingevoerd zijn na het legendarische bezoek van deze tsaar aan de Zaanstreek? De stap van tsaar naar Sar is maar klein.

Als dat zo is, ga ik de brief een plaatsje geven in mijn thematische verzameling over Waterland en Zaanstreek, waarin het verhaal van de houthandel en de komst van de

tsaar naar de Zaanse scheepswerven ter sprake komt. Ik weet dat het niet gebruikelijk is in de thematische wereld om adresaanduidingen in je verhaal te verwerken, maar je moet wel een heel kortzichtig jurylid zijn om niet te bezwijken voor zo'n bijzonder stukje geschiedenis. Of is er iemand die mij met harde bewijzen kan laten zien dat de naam Sardam al voor de komst van de grote tsaar in gebruik was? Ik wacht uw berichten even af.



Tsaar Peter (rechts, met hamer) op een Zaanse scheepswerf

Aflevering 70– Het was een mooi verhaal

Op mijn vorige aflevering in deze reeks over een oude Zaanse brief mocht ik verschillende reacties ontvangen. Dank, altijd prettig als mensen meelesen en meedenken.

Ik kocht de brief (1765) bij Van Dieten en de verkoper legde in een begeleidend briefje een verband tussen de adressering "Sardam" en de tsaar Peter de Grote. De benaming Sardam zou ingevoerd zijn na het legendarische bezoek van deze tsaar aan de Zaanstreek. Dat leek me wat vergezocht en vooral dankzij de inspanningen van Henk Smit (redacteur van de Zaanse Hoornblazer) ben ik ervan overtuigd dat het ook echt onzin is. Henk dook het internet op en kwam met een imposante lijst van bewijsplaatsen:

John,

Op Google staat o.a.:

*Ammon Andriesen van **Sardam** 29-3-1682 man v. Grietje Dircks Marijtje Caspars van **Sardam** 11-7-1688 vrouw van*

Tsaar Peter was in 1697 in Zaandam

En toen ik over de mail nog iets tegenspartelde ("je moet niet alles geloven wat je bij genealogen leest")

Ik geniet van dit soort discussies, dus hier ga ik weer verder op in:

- In 1666 werden bij Sluijk te Sardam twee oorlogsschepen voor Frankrijk gebouwd.

Uit Met Stoom, nr.24, september 1996

In 1629 strandt de Batavia op de Australische kust. Het schip Sardam redt na enige tijd de overlevenden.

- En als klap op de vuurpijl uit de notulen van de Staten van Holland en Westfriesland op 20 juli 1639:

Schepenen ende regeerders van de Westzijde van Sardam is op haer versoeck toegestaen vrijdom van de grove waeren tottet bouwen van haer kerck voor 't aenstaende saeysoen, enz.

Heb je daar nog antwoord op? Groeten,

Henk.

U begrijpt dat ik daar niet van terughad. Blijft natuurlijk wel een andere vraag staan: hoe is de naam Sardam dan wel in de wereld gekomen? Een verbastering van 'Zaan'? Saen? Saenre? Maar dan moet je wel een beetje raar praten om van het ene woord op het andere te komen. Ik hoop dat u op deze vraag weer een passend antwoord heeft en niet zeggen dat Zaankanters nou eenmaal een beetje raar praten, want ik heb gemerkt dat je daar geen vrienden mee maakt.



John Dehé